

ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՅՑ

ՀԱՆՐԱԳՈՒՄԱՐՎԵՅԻՆ ՎԵՅ ԱՄՍՎԱ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

ԹԲԻԼԻՍԻ-ԼԱՐՍԻ ՆՈՐ ՄԱՅՐՈՒԴԻՆ՝ ՓՈՒՍԱԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ԾԱՎԱԼՆԵՐԻ ԱՎԵԼԱՑՄԱՆ ԶՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Օգոստոսի 13-ին, Թբիլիսիի «Շերատոն Մետեխի պալատ» հյուրանոցում անցկացվեց Վրաստանի ենթակառուցվածքների և տարածաշրջանային զարգացման նախարարության ավտոճանապարհային դեպարտամենտի վեց ամսվա հաշվետվության շնորհանդեսը:

Միջոցառմանը, որին ներկա էին Վրաստանի վարչապետ Մամուկա Բախտաձեն, խորհրդարանի նախագահ Արչիլ Թալալվաձեն, նախարարներ, խորհրդարանի անդամներ և դոնոր կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, իրականացված աշխատանքի հանրագումարային զեկույցներով հանդես եկան Վրաստանի վարչապետ

Մամուկա Բախտաձեն, փոխվարչապետ, երկրի ենթակառուցվածքների և տարածաշրջանային զարգացման նախարար Մայա Ցքիտիշվիլին, տվյալ նախարարության ավտոճանապարհային դեպարտամենտի նախագահ Իրակլի Քարսելաձեն:

(Շարունակությունը՝ 4-րդ էջում)

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

ՎԵՆՍԱԹՈՆԱԿԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻՅ՝ ԿՍԿՍԻ ԻՐԱՎԱՆԱՅՆԵԼ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐ

Ինչպես հայտարարեց Վրաստանի կենսաթոշակային հիմնադրամի նախագահ Լեան Սուրգուլաձեն, կուտակային կենսաթոշակային համակարգով ապահովված միջոցների ներդրումը կիրականացվի սեպտեմբերի վերջին:

Ինչպես նշեց կենսաթոշակային հիմնադրամի ղեկավար Լեան Սուրգուլաձեն, ներկա դրությամբ, կենսաթոշակային հիմնադրամում վավերացված է 320 միլիոն լարի, որի վրա առայժմ գրանցվել է ավելի քան 5 միլիոն տոկոսագումար:

Ինչ վերաբերում է կուտակային կենսաթոշակային համակարգի դուրս եկող քա-

ղաքացիներին, ապա, պաշտոնական տվյալներով, կենսաթոշակային համակարգից ինքնակամ դուրս է եկել 41.805 պետական պաշտոնյա, իսկ մասնավոր հատվածից՝ 107 137 անձ:

Արդյունքում՝ 148 942 մարդ դուրս է եկել

(Շարունակությունը՝ 4-րդ էջում)

ՏԱՐԱԴՐԱՄ

ԻՎԱՆԵ ՄԱՃԱՎՈՒԱՆԻ. «ԼԱՐԻՆ ԿԳՏՆԻ ԻՐ ԶԱՍԱՏՈՒՆ ՓՈՒՍԱՐԺԵՔԸ»

Ինչպես արդեն հաղորդել ենք, վերջին մեկ ամսվա ընթացքում ամերիկյան դոլլարի համեմատ վրացական տարադրամի՝ լարիի ամբողջ նվազել էր: Լարիի արժեզրկումը (մեկ դոլլարի դիմաց գրեթե 3 լարի) գերազանցեց մինչ այդ վավերացված նշանագծերը: Եվ, սակայն վերջին օրերին երկրի Ազգային բանկի ձեռնարկած կտրուկ միջոցառումները (բանկը ազատ վաճառքի համեց շուրջ 40 միլիոն դոլլար) կայունացրին լարիի կուրսը, վավերացվեց դոլլարի նկատմամբ լարիի փոխարժեքի նվազում:

Վրաստանի վարչապետ Մամուկա Բախտաձեն, ով լարիի արժեզրկումը կապում էր արտաքին և ներքին որոշ գործոններ-

րի, մասնավորապես, թուրքական լիրայի անմախաղեպ ամբողջման և հունիսից

(Շարունակությունը՝ 3-րդ էջում)

ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ

ՎՐԱՍՏԱՆՈՒՄ ՆՇՎԵՑ «ԴԻԴՐՈՐՈՒԲԱ» ՏՈՆԸ

Օգոստոսի 12-ին Վաստանում նշվեց ժողովրդական «Դիդրորոբա» տոնը: Համաժողովրդական բնույթ կրող այս տոնակատարությունը նշվում է ի պատիվ 1121 թվականին Դիդրորոբի ճակատամարտում սելջուկ թուրքերի դեմ վրացիների ջախջախիչ հաղթանակի, որ տեղի է ունեցել վրաց թագավոր Դավիթ Շինարարի օրոք:

Տոնն անցկացվեց Դիդրորոբի դաշտավայրում, Թբիլիսիից 30 կմ հեռավորությամբ դեպի Մանգլիսի տանող ճանապարհին (Թեթրիժլարոյի մունիցիպալիտետ), որտեղ տեղակայված է այդ պատմական իրադարձությանը նվիրված հուշարձանը:

Միջոցառման շրջանակներում ներկայացվեցին վրացական արվեստի նմուշներ, ավանդական տարազը, խահանջը, զինին և այլն: Միջոցառման ավարտին անցկացվեց համերգ, հանդես եկան մի շարք հայտնի էստրադա-

(Շարունակությունը՝ 2-րդ էջում)

ԱՐԻՍՏՈՒԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ 27 ՏԱՐԻ ԱՆՑ

ՄԱՍՈՒԿԱ ԲԱՆՏԱԶԵ. «ՎՐԱՅԻՆԵՐՆ ՈՒ ԱՐԽԱԶՆԵՐՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՐՄԱՏՆԵՐ ՈՒՆԵՆ, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԵՏՔ Է ԼԻՆԻ ՆԱԵՎ ԱՊԱԿԱՆ»

Օգոստոսի 12-ին լրացավ Արխագիայում հակամատուցության 27-րդ տարելիցը: 1992 թվականին, այդ օրը, ըստ պաշտոնական վարկածի, Վրաստանի պետական խորհուրդը Արխագիայի Գերագույն խորհրդի նախագահ Վլադիսլավ Արծինբայի համաձայնությամբ՝ ուժայիններ ուղարկեց երկաթուղու Սոչի-Ինգուրի հատվածը հաճախակի ավազակություններից պաշտպանելու նպատակով: Արխագիա վրացական ուժերի մուտքին նախորդել էր, այսպես կոչված, տեղի անջատողականների անկախության պահանջը:

կան անձ: Մոտ 300 հազար մարդ փախտակալ է դարձել: 1994 թվականի մայիսի 14-ին, վրացական և արխագիական կողմերը Սոսկվայում կնքեցին «Կրակի դադարեցման և կողմերի բաժանման մասին» համաձայնագիր, որը նշակվել էր՝

(Շարունակությունը՝ 2-րդ էջում)

ՎՐԱՍՏԱՆ-ԶԱՅԱՍՏԱՆ

ՈՒՉՄԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐ

Երկկողմ համագործակցության շրջանակում, օգոստոսի 12-ից 16-ը Վրաստանում էր գտնվում Հայաստանի պաշտպանության նախարարության ռազմական ուստիկանության պետ, զննապետ Արթուր Բաղդասարյանի զլխավորած պատվիրակությունը:

Այցի շրջանակներում Հայաստանի պաշտպանության նախարարության ռազմական ուստիկանության պատվիրակությունը հանդիպում է ունեցել Վրաստանի ռազմական ուստիկանության դեպարտամենտի պետ, գեներալ-մայոր Արեսալոն Մանջալիձեի հետ: Համդիպմանը կողմերը քննարկել են Վրաստանի և Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունների միջև ռազմական ուստիկանության ոլորտում համագործակցության ուղիները, կանխագծել համագործակցության խորացման հեռանկարներ:

ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ

ՎՐԱՍՏԱՆՈՒՄ ՆՇՎԵՑ «ԴԻԴՊՈՐՈՒՄ» ՏՈՆԸ

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

յին եւ ժողովրդական երգիչներ: Միջոցառմանը իրենց մասնակցությունը բերեցին Վրաստանի վարչապետ Մամուկա Բախտաձեն, խորհրդարանի նախագահ Արչիլ Թալավաձեն, երկրի գործադիր եւ օրենսդիր մարմինների, քաղաքական ու հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Երկրի վարչապետի գնահատմամբ, Դիդպորիի հովիտը վրացիների միաս-

նության, նվիրվածության եւ հայրենասիրության օրինակ է: - Դիդպորին, որտեղ մենք այժմ գտնվում ենք, մեր ռազմական հզորության, միասնության ու ազատության խոսուն խորհրդանիշն է: Ես՝ որպես շարքային վրացի, եւ ձեզանից յուրաքանչյուրը յուրահատուկ կապ է զգում այս դաշտի հետ: Մի կողմից Դիդպորիի հաղթանակը հայրենասիրության մեծագույն դրսևորում էր, մյուս կողմից՝ ճիշտ եւ արդյունավետ ռազմավարություն: Վրաց

Պատրիարքը մի առիթով ասել է, որ Դիդպորիի ճակատամարտը շարունակվում է: Այո՛, բարեկամներ, Վրաստանի յուրաքանչյուր քաղաքացու համար Դիդպորիի պատերազմը շարունակվում է: Սա պայքար է եւ ծառայություն մեր երկրի համար,- ասել է Մամուկա Բախտաձեն: Այս պայքարը, ի վերջո, պտուղներ է տալու՝ Վրաստանը դարձնելով միասնական, հաջողակ եւ եվրոպական երկիր, որի համար կռվել են Դավիթ Շինարարն ու մյուսները:

ՏԱՐԵԼԻՑ

ՄԱՍՈՒԿԱ ԲԱՏՏԱԶԵ. «ՎՐԱՑԻՆԵՐՆ ՈՒ ԱԲԽԱԶՆԵՐՆ ԸՆԴՅԱՆՈՒՐ ԱՐՄԱՏՆԵՐ ՈՒՆԵՆ, ԸՆԴՅԱՆՈՒՐ ՊԵՏՔ Է ԼԻՆԻ ՆԱԵՎ ԱՊԱԳԱՆ»

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

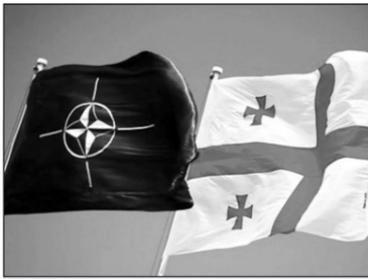
հակամարտության կարգավորման նպատակով ՄԱԿ-ի հատուկ հանձնակատարի գլխավորությամբ տեղի ունեցած ժնջայան բանակցությունների շրջանակում: Բայց 2008-ին Մոսկվան ճանաչեց Վրաստան

նի այս շրջանի անկախությունը: Վրաստանի նորագույն պատմության այդ ժամը օրվան անդրադառնալով՝ Վրաստանի վաչապետ Մամուկա Բախտաձեն հայտարարեց, որ վրացիներն ու արխազներն ընդհանուր արմատներ ունեն, եւ

ապագան նույնպես պետք է ընդհանուր լինի: - Մենք պետք է միասին աշխատենք, որպեսզի այդ ցավը հաղթահարենք: Դա եղբայրական պատերազմ էր, ընդհանուր ցավ, եւ մենք պետք է միասին հաղթահարենք այդ մարտահրավերները: Ես վստահ

եմ, որ խաղաղության եւ զարգացման ճանապարհով մենք անպայման կհասնենք մեր երկրի խաղաղ միավորմանը եւ բարգավաճող ընդհանուր երկրի ստեղծմանը: Խաղաղությունն ու զարգացումն այլընտրանք չունեն,- ասել է Մամուկա Բախտաձեն:

ՎՐԱՍՏԱՆ - ՆԱՏՕ

«ԵՎՐԱՏԼԱՆՏՅԱՆ ԻՆՏԵԳՐՈՒՄԸ ՄԵՐ ՔԱՂԱՔԱԿԻՐԹ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆ Է»

Ինչպես արդեն հաղորդել ենք, Վրաստանում անցկացվեցին «Ամուր ոգով/Agile Spirit 2019» Վրաստան-ՆԱՏՕ զորավարությունները: Օգոստոսի 9-ին զորավարությունների փակման արարողությանը ներկա էին Վրաստանի վարչապետ Մամուկա Բախտաձեն, պաշտպանության նախարար Լեւան Իզորիան, պաշտոնական այլ անձինք:

11 տարվա վաղեմություն ունեցող իրադարձություններին, Վրաստանի վարչապետն ընդգծեց, որ այդ ցավալի իրադարձություններին հետո, Ռուսաստանը բռնազավթել է երկրի երկու պատմական երկրամաս: «Դա ամենացավազին մարտահրավերն է մեր երկրի համար, եւ դրա պատասխանը խաղաղությունն է ու Վրաստանի զարգացումը: Վրաց ազգը կատարել է իր քաղաքակիրթ ընտրությունը, որը նախատեսում է Վրաստանի լիարժեք ինտեգրում եվրոպական եւ եվրատլանտյան կառույցներին, եւ դա Վրաստանի ինքնիշխան ընտրությունն է, որն ուղղված է իրեն եւ մեկի դեմ,- հայտարարել է վարչապետը:

Վրաստան-ՆԱՏՕ զորավարությունների անցկացման ժամկետը համընկավ վրաց-ռուսական 11-ամյա պատերազմական օրերի հետ, ինչը յուրովի ընդգծեց վրացական պետության քաղաքական ուղու անշեղությունը: Ելույթ ունենալով փակման արարողությանը, Վրաստանի վարչապետ Մամուկա Բախտաձեն նշեց, որ երկիրը

մոտ է սկզբունքային այն կետին, երբ Վրաստանում շատ է ՆԱՏՕ-ն, իսկ ՆԱՏՕ-ում Վրաստանը: Նրա խոսքով վրաց զինծառայողները համապատասխան համագործակցություն ցուցաբերեցին, ձեռք բերելով համապատասխան փորձ եւ այժմ պատրաստ են օպերատիվ հնարավորությունները ներկայացնել բազմազգ միջավայրում: Անդրադառնալով

ՀԻՄՆԱՆՆԳԻՐ

ԿՈՆԿՐԵՏ ՔԱՅԼԵՐ ԶԲՈՍԱՆԵՐԳՈՒԹՅԱՆ ՈՒՐՏՈՒՄ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՈՒՂՈՒԹՅԱՐ

Ինչպես հայտարարեց Վրաստանի վարչապետ Մամուկա Բախտաձեն, հուլիսի տվյալներով երկրի զբոսաշրջության հատվածը 60 մլն դոլարի վնաս է կրել: Նրա խոսքով, այսօր ուղորդը անվերապահ աջակցության կարիք ունի:

- Հուլիսի տվյալներով, զբոսաշրջությանը հասցված վնասը կազմում է 60 մլն դոլար, սակայն Աջարիայում արդեն

դրական միտում է նկատվել: Այստեղ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ, զբոսաշրջային հոսքը

աճել է 40 տոկոսով: Այսօր անպայման պետք է օգնություն ցուցաբերել զբոսաշրջության հատվածում գործող փոքր եւ միջին բիզնեսին,- հայտարարել է Մամուկա Բախտաձեն եւ հավելել, որ կառավարությունը նախագիծ է մշակում, որը հնարավորություն կտա տու-

րիզմի ուղորտում աշխատող փոքր եւ միջին գործարարությանը կարճ ժամանակահատվածում լուծել ծագած հիմնախնդիրները: - Հանձնված են, կվերադարձնենք մեր ունեցած դրական դիմամիկան,- հայտարարել է վարչապետը:

«ՌՈՒՍՔԱՎԻ 2»

ՀԵՌՈՒՍԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՇՈՒՐՋ ԻՐԱՐԱՆՑՈՒՄԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է ՀԵՌՈՒՍԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԵՆԻՆ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔ Է ԱՌԱՋԱԴՐԿԵԼ

Ինչպես արդեն հաղորդել ենք, մոտ մեկ ամիս առաջ՝ Ստրասբուրգի միջազգային դատարանը հիմնավորված համարեց «Ռուսթավի 2» հեռուստաընկերության սեփականության հարցով Քիբար խալվաշիի պահանջը եւ վերականգնեց հեռուստաընկերության բաժնետոմսերի 100 տոկոսի սեփականության իրավունքը: Հեռուստաընկերության սեփականատերը, առաջին հերթին աշխատանքից ազատեց նախկին տնօրեն Նիկա Գվարամիային, իրականացրեց կադրային որոշակի փոփոխություններ՝ հայտարարելով, որ հեռուստաընկերությունը կշարունակի իր գործունեությունը:

Եվ ահա, դատական որոշումից մոտ մեկ ամիս անց, «Ռուսթավի 2» հեռուստաընկերության բաժնեմասերի 100 տոկոսի սեփականատեր Քիբար խալվաշին հայտարարեց՝ հեռուստաընկերությունը վաճառելու իր մտադրության մասին: Նրա խոսքով, այս որոշումը պայմանավորված է նրանով, որ վերջին տարիներին հեռուստաընկերությունը հայտնվել է ֆինանսական ճգնաժամի մեջ, կուտակվել են հսկայական պարտքեր՝ շուրջ 70 միլիոն լարի, որից միայն պետական բյուջեի պարտքը հասնում է 27 միլիոն լարիի: Ինչպես հայտարարեց Քիբար խալվաշին, չունենալով բավական գումար՝ հեռուստաընկերությունը ճգնաժամից դուրս հանելու համար, որոշում է կայացրել այն վաճառել:

Նրա խոսքով, ինքը պատրաստ է հարցը մանրամասն քննարկել շահագրգիռ բոլոր կողմերի հետ, ովքեր ցանկանում են ձեռք բերել «Ռուսթավի 2»-ը, եւ օգնել այն դարձնել հաջողակ հեռուստաընկերություն: Թեպետ, խալվաշին ճշտեց, որ միակ մարդը, ում հետ չի ցանկանում զրուցել այդ թեմայի շուրջ, «Ռուսթավի 2»-ի նախկին ոչ ֆորմալ սեփականատեր ու ղեկավար Միխեիլ Սաակաշվիլին է: Նշեց, որ օգոստոսի 15-ին «Ռուսթավի-2» հեռուստալիքի նորանշանակ գլխավոր տնօրեն Պատաթա Սալիան հայտարարեց, որ վրացական հեռուստաընկերությունը ձեռք բերելու ցանկություն առայժմ ոչ ոք չի հայտնել:

Նշեց, որ այս ընթացքում «Ռուսթավի 2» հեռուստաընկերության նախկին գլխավոր տնօրեն Նիկա Գվարամիային դատախազությունը մեղադրանք է առաջադրել: Ինչպես հայտարարեցին դատախազությունում, հետաքննությունը պարզել է, որ Նիկա Գվարամիայի կողմից հեռուստաընկերության ղեկավարման եւ իրավասությունների չարաշահման արդյունքում, «Ռուսթավի 2» մուտք չի գործել պատկանելիք 6 762 510 լարի, ինչը մեծ վնաս է հասցրել հեռուստաընկերությանը: Հիշեցնենք՝ «Ռուսթավի 2»-ի 9 տոկոս բաժնեմաս ունեցող նախկին սեփականատեր Նինո Նիժարաձեի փաստաբանը գլխավոր դատախազությունում Նիկա Գվարամիայի դեմ բողոք էր ներկայացրել: Թբիլիսիի քաղաքային դատարանը, օգոստոսի 11-ին որոշում ընդունեց Նիկա Գվարամիայի հանդեպ սահմանել 40 հազար լարիի գրավ, եւ երկրից դուրս չգալու պահանջ: Մինչդեռ, ինչպես հայտարարում է Նիկա Գվարամիան, նա գրավի գումարը վճարելու մտադրություն չունի:

ԱՄՆ

«GREEN CARD» (ԿԱՆԱԶ ՔԱՐՏ) ՏՐԱՄԱԴՐԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ ԽՍՏԱՑՎՈՒՄ Է

ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփի վարչությունը խստացնում է «Կանաչ քարտ» տրամադրելու կարգը: Նոր նախաձեռնության համաձայն, «Կանաչ քարտ» չեն կարող ստանալ այն էմիգրանտները, որոնք պետությունից ստանում են սոցիալական օգնություն: Խոսքը բժշկական, սննդի, կենցաղային եւ սոցիալական օգնության ծրագրերում ներգրավված էմիգրանտների մասին է: Ամերիկյան մամուլի տեղեկությամբ, փոփոխությունները վերաբերում են այն մարդկանց, որոնք գտնվում են ԱՄՆ-ում եւ փորձում են երկրում ձեռքբերել բնակության իրավունք: Նոր նախաձեռնությունն ուժի մեջ է մտնելու հոկտեմբերի 15-ից: Նշեց, որ ԱՄՆ-ի տասներեք նահանգներ հայց են հարուցել ԱՄՆ-ի նախագահ Դոնալդ Թրամփի վարչակազմի դեմ՝ փորձելով արգելափակել Սպիտակ տան կողմից օգոստոսի 12-ին հռչակված էմիգրացիայի նոր կանոնների գործարկումը:

ԵՎՐԱՄԻՈՒԹՅՈՒՆ BREXIT-Ի ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ ՓՈԽՁԻՋՈՒՄ ՉԻ ԼԻՆԻ

Եվրամիությունը չի ձգտում փոխհամաձայնության հասնել Brexit-ի պայմանների վերաբերյալ համաձայնագրի առանձին դրույթների վերանայման հարցում: Այդ մասին հայտարարեց Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Բորիս Ջոնսոնը: - Մեր եվրոպացի բարեկամները փոխզիջման գնալու պատրաստակամություն չեն դրսևորում, նրանք այդ քայլին չեն գնում, երբ գործը վերաբերում է դուրս գալուն: Նրանք կառչում են դուրս գալու վերաբերյալ Համաձայնագրի յուրաքանչյուր տառից, յուրաքանչյուր ստորակետից, ներառյալ «բեքստոպ»-ը (ԵՄ-ի մաքսային միության եւ միասնական եվրոպական շուկայի կազմում Յուրիսային Իռլանդիայի գտնվելու ռեժիմը Brexit-ի անցումային շրջանի սկսվելուց հետո), քանի որ նրանք դեռեւս մտածում են, որ Brexit-ը կարող է արգելափակվել խորհրդարանում,- ընդգծել է վարչապետը:

Շաբաթից շաբաթ. Փաստեր եւ իրադարձություններ

ՀԱՂՈՐԳՈՒՄ ԵՆ «ՎՐԱՍԱՆԻ» ԵՎ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԸ

ՏԱՐԱԴՐԱՄ

ԻՎԱՆԵ ՄԱՃԱՎԱՐԻԱՆԻ. «ԼԱՐԻՆ ԿԳՏՆԻ ԻՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ ՓՈԽԱՐԺԵՔԸ»

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

Թբիլիսիում ծավալվող իրադարձությունների հետ, լարի կայունացման միտումը գնահատեց որպես ճգնաժամի կարգավորման ուղղված ճիշտ քայլ, եւ հույս հայտնեց, որ, ի վերջո, լարին կհաստատվի նորմալ փոխարժեքի շրջանագծում:

- Մենք ակնկալում ենք, որ լարին կկայունանա, լարի փոխարժեքի եւ երկրի տնտեսական իրավիճակի մասին լրագրողներին հայտնել է Վրաստանի վարչապետ Մամուկա Բախտաձեն:

Կառավարության ղեկավարն ընդգծել է, որ տնտեսական վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ նկատվում է առեւտրային դրական դինամիկա եւ արտահանման բարձր ցուցանիշ: Նրա խոսքով, երկրի գործադիրն ամուսն է ամեն ինչ տնտեսական ոլորտում աճող դինամիկական պահպանելու համար:

- Տնտեսության ընդհանուր վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ առաջնային բոլոր գործոնները դրական են, արտահանումը բավական բարձր մակար-

դակի վրա է, ընթանում է առեւտրային դրական դինամիկա, բնականաբար, լարի փոխարժեքի վերաբերյալ լավատես ենք: Ավելին, առեւտրային բանկերի վերլուծությունը ցույց տվեց, որ ունեինք լարիի ավելորդ արժեզրկում, բայց այժմ սպասելիքներ ունենք, որ լարին կկայունանա եւ կվերացվի բացասական ֆոնը,- նշեց Մամուկա Բախտաձեն:

Լարիի կայունացման միտումն ընդգծեց նաեւ Վրաստանի ֆինանսների նախարար Իվանե Մաճավարիանին:

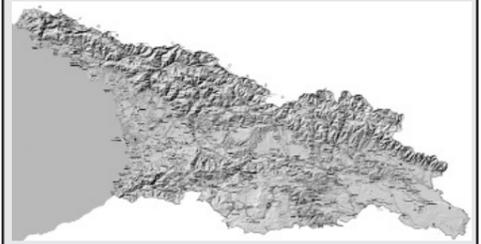
- Ինչպես ֆիսկալ, այնպես էլ դրամավարկային քաղաքականությունն ուղղված է նրան, որ չնպաստենք լարիի արժեզրկմանը, հակառակը, առավելագույնս խուսափենք ավելորդ ծախսերից, ցանկացած տիպի ակտիվությունից, որը հնարավոր է բացասաբար ազդի լարիի փոխարժեքի վրա:

Ֆինանսների նախարարը տարադրամի կուրսի տատանումը համարում է սովորական երեւոյթ եւ համոզված է, որ ցանկացած դեպքում լարին կգտնի իր

հաստատումն փոխարժեքը:

- Սա մշտական գործընթաց է, որ ընթանում է յուրաքանչյուր օր: Եղել է ավելի բարձր, հիմա նվազել է: Հուսով եմ, եւ կա ռեսուրս առավել կայունացման համար: Դա աճող արտահանումն է: Հուսով եմ, զբոսաշրջությունը կվերականգնվի եւ ոլորտին հասցված հարվածը մինչեւ տարեվերջ կկարգավորվի: Սա է գլխավոր միջոցը,- հայտարարեց Իվանե Մաճավարիանին:

ՄԱՅՄԱՆԸ ՀԱՏԵԼՈՒ ՏԵՂԵԿԱՆՔԸ՝ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՆԸ

Այսուհետ Վրաստանի քաղաքացիներն Արդարադատության տան մասնաճյուղերում կարող են օգտվել նոր ծառայությունից ստանալ տեղեկանք՝ Վրաստանի պետական սահմանը հատելու մասին:

Վրաստանի ներքին գործերի նախարարության ծառայությունների գործակալության հետ համագործակցության արդյունքում, նոր ծառայության համար անհրաժեշտ բոլոր գործընթացներն արդեն ավարտված են: Վերոնշյալ տեղեկանքը ՆԳՆ ծառայությունների գործակալության կողմից տրվող երկրորդ ամենապահանջվող փատաթուղթն է: Այն կտրվի ՆԳՆ կողմից գրանցված տվյալների հիման վրա, որտեղ քաղաքացու կողմից Վրաստանի պետական սահմանը հատելու մասին տեղեկատվություն կլինի:

Տեղեկանքի գինը կախված է օրերի տեւողությունից. հինգ աշխատանքային օրերի դեպքում՝ 20 լարի, երեք՝ 35 լարի, մեկ 45 լարի:

ՎԱԺԱ ՍԻՐԱԶԵՆ՝ ՎՐԱՍԱՆԻ ՊԱՐԵԿԱՅԻՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐ

Վրաստանի ՆԳ նախարարի կարգադրությամբ, երկրի պարեկային ոստիկանության ղեկավարման պետ է նշանակվել ոստիկանության մայոր Վաժա Սիրազեն:

Նա այդ պաշտոնում փոխարինեց Սիխեիլ Դալիմաշվիլուն: Վերջինս նշանակվել է Աջարիայի պարեկային ոստիկանության պետ: Մինչ այդ, Վաժա Սիրազեն Թբիլիսիի պարեկային ոստիկանության պետի առաջին տեղակալն էր:

ՀՐԴԵՐ ՍԱՍՑԻՆԵ-ԶԱՎԱԽԵԹԻ ԼԱՐԱՎԱԿՊԵՏԱՐԱՆՈՒՄ

Օգոստոսի 15-ին հրդեհ է բռնկվել Ախալ-ցիխեի նահանգապետարանի վարչական շենքի տանիքում: Հրդեհի հնարավոր պատճառ կարող էր լինել էլեկտրական լարերի կարճ միացումը: Իրավիճակը վերահսկվում է: Տեղում աշխատել են 4 հրշեջ-փրկարարական ջոկատներ, ոստիկանության եւ շտապ օգնության աշխատակիցներ: Տուժածներ չկան:

ՈԼՈՐՏ

ԳՅՈՒՂԱԹԵՐՔՆԵՐԸ՝ ԽԻՍՏ ՎԵՐԱՀՍԱԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ՕԲՅԵԿՏ

Ինչպես հայտնում է գործակալությունը, ստուգվում են երկրի բոլոր ագրարային շուկաները: «Այս տարի շուկաներում սանիտարահիգիենիկ չափանիշները:

Վրաստանում ակտիվ ստուգվում են գյուղատնտեսական շուկաները: Այս մասին հայտնում է Սննդի ազգային գործակալությունը:

րը, ջերմաստիճանի պայմանները, պիտակավորումը, պահեստավորման ժամկետները ստուգելու նպատակով իրականացվել է 100 պետական ստուգում: Գործընթացը ենթադրում է ինչպես փաստաթղթերի, այնպես էլ՝ արտադրանքի ստուգում: 37 օբյեկտ ստուգանվել է տարբեր խախտումների համար: 7 դեպքերում բացահայտվել է ծայրահեղ անհամապատասխանության փաստ, որի պատճառով դադարեցվել է արտադրական գործընթացը: Եվ բոլորին թույլատրվել է շարունակել գործունեությունը՝ միայն համապատասխան նորմերը պահպանելու դեպքում»,- ասված է Սննդի ազգային գործակալության հայտարարության մեջ:

ԴԻՄԱՎԱՅՈՒԹՅԱՆ ԳՈՏԻ

«ՍՈՂԱՋՈՂ» ԲՈՆԱԶԱՎԹՈՒՄԸ ՆԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է

Ռուս սահմանապահները վերսկսել են Գորիի շրջանի Գուգուրիանթկարի գյուղի տարածքում վրաց-ռուսական շփման գծի փշալարերի տեղադրումը:

Ըստ Վրաստանի պետական անվտանգության ծառայության, Եվրամիության դիտորդական առաքելությունն արդեն տեղեկացվել է փաստի մասին եւ գործարկել թե՛ գիծ:

«Սա եւս մեկ ապօրինի եւ ծայրաստիճան կործանարար գործողություն է: Այս հարցը կբարձրացվի կառավարության կողմից՝ Երգնեթիում տեղի ունեցած միջադեպերի կանխարգելման եւ արձագանքման մեխանիզմների շրջանակներում կայանալիք միտում»,- հայտարարել է պետական անվտանգության ծառայությունը:

Հիշեցնենք՝ օգոստոսի 7-ի գիշերը վրաց-ռուսական շփման գծում ռուս սահմանապահների կողմից «Հարավային Օսեթիա» գրությամբ ցուցանակը մոտ 350 մետր երկայնքով առաջ էր բերվել եւ տեղադրվել էին պատնեշներ:

Օգոստոսի 15-ին դիմակայության գոտում տեղադրվող փշալարերի հատված

այցելեցին Վրաստանի հաշտեցման եւ քաղաքացիական իրավահավասարության պետնախարար Քեթեան Ցիխելաշվիլին, Եվրամիության դիտորդական առաքելության, ինչպես նաեւ Վաստանում հավատարմագրված դիվանագիտական կորպուսի առանձին ներկայացուցիչներ:

Advertisement for 'ՅԵԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ' (Public Administration Service) featuring a logo and text about services provided.

ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՅՑ

ՀԱՆՐԱԳՈՒՄԱՐՎԵՑԻՆ ՎԵՑ ԱՍՍՎԱ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

Իր ելույթում Վրաստանի վարչապետ Մամուկա Բախտաձեն հայտարարեց, որ ենթակառուցվածքի զարգացումը կարևորագույն առաջնահերթություն է, եւ այն ունի երեք նպատակ.

- Առաջին՝ մինչեւ վերջ յուրացնենք մեր երկրի բացառիկ տարանցիկ եւ զբոսաշրջության ներուժը, երկրորդ՝ կրճատենք ժամանակը, եւ երթևեկությունը դարձնենք առավել հարմարավետ ու անվտանգ, երրորդ էլ ամենակարեւորը՝ դա արդյունավետ միջոց է, որպեսզի պայքարենք աղքատության դեմ: Աղքատության, որն ամենացավալի մարտահրավերն է մեր հասարակության համար:

Նրա խոսքով, ենթակառուցվածքի զարգացումը հնարավորություն է տալիս՝ եկոնոմիկան առավել մրցունակ դարձնել:

- Այն մեզ հնարավորություն է տալիս ստեղծել աշխատատեղեր ոչ միայն շինարարության գործընթացում, այլև նախագծերի ավարտից հետո: Նաեւ այն, որ վրացական բիզնեսին եւ հատկապես փոքր եւ միջին, տրվի առավել շատ եկամուտ, աշխատատեղերի եւ մրցունակության հնարավորություն: Այդ նպատակով մեզ անհրաժեշտ են լայնածավալ ներդրումներ: Հանրությանը խոստացել ենք, որ հիմնական ծանր ենթակառուցվածքային վիճակի բարելավումը կավարտենք մինչեւ 2022 թվականը ներառյալ, եւ դրանք կլինեն պատմական նշանակության նախագծեր, ընդգծեց Մամուկա Բախտաձեն:

Վարչապետն իր ելույթում հատուկ ընդգծեց երկու նախագիծ՝ Ռիկոբիի լեռնանցքը եւ Կոբի-Գուդաուրիի արագընթաց մայրուղին: - Այսօր ցանկանում են ընդգծել դրանցից երկուսը: Նախ սա նախագիծ է, որի շինարարությունն արդեն սկսվել է եւ դա Ռիկոբիի լեռ-

նանցքի արագընթաց մայրուղին է: Սա անչափ բարդ ինժեներական կառուցվածք է: Այսօր, երբ ամռան սեզոնին մեր քաղաքացիները Արեւելյան Վրաստանից երթևեկում են Արեւմտյան Վրաստան, բոլորը կարող են տեսնել, թե ինչպես են ընթանում ակտիվ վերանորոգման աշխատանքները: - Մշեց վարչապետը եւ հավելեց, որ Վրաստանում ռուս-վրացական սահմանին մոտ նոր տարանցիկ միջանցքի կառուցումը կմեկնարկի մինչեւ տարեվերջ: Վրաստանի ռազմավարական ճանապարհի՝ Վերին Լարսի ուղղությամբ ձգվող նոր ավտոմայրուղին Հյուսիս-Հարավ նախագծի մասն է կազմում: Այն թբիլիսիից մինչեւ Լարսի անցակետ զգալիորեն կրճատելու է երթևեկության տեւողությունը՝ փաստացիորեն Հայաստանի համար դառնալով նաեւ այլընտրանք: Վերին Լարսը երթևեկելի է լինելու տարվա բոլոր եղանակներին: Նախագծի շրջանակներում՝ նախատեսվում է կառուցել 22,7 կմ երկարությամբ ասֆալտապատ ճանապարհ, 6 կամուրջ եւ 5 թունել՝ ներառյալ, որից մեկը 9 կմ երկարություն կունենա, կդառնա ամենաերկարը Վրաստանում:

- Մի քանի օրից, - շարունակեց վարչապետը, - կստորագրվի պայմանագիր եւ մինչեւ տարեվերջ կմեկնարկի երկրորդ նախագիծը, որն ունի պատմական նշանակություն, դա Կոբի-Գուդաուրի մայրուղին է: Սա կլինի Եվրոպայում ամենաբարդ կառուցներից եւ ամենաերկար թունելներից մեկը: Բնականաբար, այն կյանքի կոչելու համար կարելու են ներդրումները, իսկ ներդրումներն արդեն կան, - մշեց Բախտաձեն:

Նախագծի նախնական արժեքը գնահատվում է 558,6 մլն դոլլար, այն համաֆինանսավորելու են Վերակառուցման եւ զարգացման եվրոպական բանկը եւ Վրաստանի կառավարությունը: Ներկայացված տեղեկության

համաձայն, Ռիկոբիի լեռնանցքում, ներկա դրությամբ, աշխատանքներն ընթանում են երկու հատվածներում, իսկ մնացած երկու հատվածից առաջին հատվածի մրցույթային գործընթացները վերջին փուլում են:

Միաժամանակ, գերատեսչության տեղեկությամբ, 2019 թվականի առաջին կեսին ճանապարհային ենթակառուցվածքի բարելավման համար ծախսվել է աննախադեպ ծավալի գումար՝ 397 838 275 լարի, ինչը զգալիորեն գերազանցում է անցյալ տարվա նույն ժամանակամիջոցի ցուցանիշը (291 602 962 լարի): Համապատասխանաբար, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ, ծախսվել է 36,4 տոկոսով ավելի գումար:

Ձեկույցի համաձայն, մինչեւ տարեվերջ ավտոճանապարհային դեպարտամենտը վերանորոգելու է 550 կմ ճանապարհ:

Ավտոճանապարհային դեպարտամենտը, բարձրագույն տարածաշրջանների ճանապարհների նախագծի շրջանակներում, միաժամանակ աշխատանքներ է իրականացնում մի քանի ուղղություններով: Աշխատանքներն ակտիվ են ընթանում Սաչխերե-Ռաճա, Բաղդաթ-Աբասումանի, Սնո-Ջուբա-Ռոշկա-Շատիլի-Օմալո-Խաղորի կիրճ-Բաժարա-Ախմետայի ուղղություններով, ինչպես նաեւ՝ նախատեսված է Լենտեխի-Մեստիա կապող ճանապարհի շինարարությունը:

Ենթակառուցվածքի նախարարության տեղեկատվությամբ, 2019 թվականի առաջին վեց ամսվա ընթացքում հայտարարվել է 228 մրցույթ եւ կնքվել 541 103 278 լարի արժողությամբ պայմանագրեր:

Ավտոճանապարհային դեպարտամենտի 2019 թվականի բյուջեն կազմում է 1 302 050 000 լարի (446.320.227 դոլլար):

ՄԻՍՆԵ ԿԻԼԱԶԵ

ՄՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

ԿԵՆՍԱԹՈՇԱԿԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻՑ ԿՍԿՄԻ ԻՐԱԿԱՆԱՅՆԵԼ ՆԵՐՂՐՈՒՄՆԵՐ

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

Կենսաթոշակային կուտակային համակարգից: Սրանք այն մարդիկ են, ովքեր 40 տարեկանից մեծ են, եւ ովքեր ստանում են իրենց աշխատավարձերը պաշտոնական պայմանագրերի հիման վրա: Կենսաթոշակային գործակալության գրությունից ստացվում է, որ 215 331 քաղաքացու համակարգից դուրս գալու իրավունքը չէր չէր: Ըստ օրենքի, կենսաթոշակային կուտակային համակարգը պարտադիր է

կային սխեմայի մասնակիցների թիվն աճել է 11140 մարդով:

2019 թվականի օգոստոսի 6-ի դրությամբ, ընդհանուր առմամբ, 324 097 մասնակից իրավունք ունեւր հեռանալու կուտակային կենսաթոշակային համակարգից:

Նշենք, որ կուտակային կենսաթոշակային համակարգը Վրաստանում սկսեց գործել 2019 թվականի հունվարի 1-ից: Ըստ օրենքի, կենսաթոշակային կուտակային համակարգը պարտադիր է

2019 թվականի հունվարի 1-ից մինչեւ 2019-ի օգոստոսի 6-ը կուտակային կենսաթոշակային համակարգի սխեման, որպես ամբողջություն, միավորել է 856 005 անձի, մինչ-

դեռ մինչեւ 2019 թվականի ապրիլի 1-ը՝ 275.358 մասնակից կարող էին օգտվել օրենքի 22-րդ հոդվածի առաջին կետից:

Կենսաթոշակային գործակալությունը վերլուծում է մասնակիցների կենսաթոշակային սխեման՝ մուտքի եւ դուրս գալու վերաբերյալ տվյալները, որի արդյունքում պարզվել է, որ վերջին երկու ամիսների համաձայն, սխեմայից դուրս գալու դիմումները նվազել են 10 կամ ավելի անգամ:

Ըստ 2019 թվականի հուլիսի տվյալների, միջին հաշվով, 557 մարդ միանում է կուտակային կենսաթոշակային համակարգին: Ըստ այդմ, հուլիսին կենսաթոշա-

կուտակային համակարգը, միայն 40 տարեկանից բարձր մարդիկ կարող են լքել համակարգը: Մշակված սխեմայի համաձայն, տարեկան նվազագույն աշխատավարձի՝ 24 հազար լարիի դեպքում, քաղաքացու կենսաթոշակային հաշվի վրա կփոխանցվի նրա աշխատավարձի գումարի 6 տոկոսը՝ 2 տոկոսը մուծում է ինքը, 2 տոկոսը՝ գործատունն է եւ 2 տոկոսը՝ պետությունը: Տարեկան 24 հազարից մինչեւ 60 հազար լարիի աշխատավարձի դեպքում, պետությունը կենսաթոշակային հիմնադրամ կփոխանցի 1 տոկոսը: ՅՈՒՐԻ ԽՈՐԵՆՅԱՆ

ՄՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

ՓՈՒՆԿԱՄԱԿՈՐԾԱԿՈՒԹՅԱՆ ԴԱՅՄԱՆԱԳԻՐ՝ ՀԱՄԱՇՆԱՐԿՆԵՐԻ ԲԱՆԿԻ ՇԵՏ

Մասնագիտական կրթության որակի եւ մանկավարժների որակավորման բարձրացման նպատակով, Վրաստանի կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարության եւ Համաշխարհային բանկի (ՎԵԲ) միջեւ կնքվել է փոխհամագործակցության հուշագիր:

Համապատասխան համաձայնությունն ստորագրեցին նախարարի տեղակալ Իրինա Աբուլաձեն եւ Համաշխարհային բանկի Վրաստանի ներկայացուցչության կրթության ուղղությամբ համակարգող Նինո Քուբաթելաձեն:

Կրթության նախարարության տեղեկությամբ, ըստ հուշագրի, նախատեսված է նոր համակարգի զարգացումը, որը ներառում է մասնագիտական կրթության մանկավարժների կրթությանի հզորացում, ուսման/ուսուցման որակի բարձրացում:

Իրինա Աբուլաձեի հայտարարությամբ՝ մասնագիտական կրթության ուղղությունը բարեփոխման գլխավոր առաջնահերթությունն է եւ, համապատասխանաբար, նախարարությունը մեծ ուշադրություն է դարձնում մասնագիտական կրթության կառավարման արդյունավետությանն ու որակի բարելավմանը:

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏՈՂ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹԸ՝ ԲԼՈԿԶԵՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ

Կրթությունը հաստատող փաստաթուղթը ինտեգրվում է բլոկչեյն համակարգ:

Նորույթը ենթադրում է համալիր բարեփոխում, որի շրջանակներում տեխնոլոգիաների ուղղությամբ, ամերիկյան առաջատար փորձագետների ներգրավվածությամբ, Վրաստանի կրթության համակարգում ներդրվում են ժամանակակից տեխնոլոգիաներ:

Նշված թեմայի հետ կապված Վրաստանի կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարար Միխեիլ Բատիաշվիլին գործնական հանդիպում է անցկացրել «Input Output HK Ltd»

բլոկչեյն ընկերության փորձագետների հետ, որի ընթացքում քննարկել են նախագծի մանրամասները: Ինչպես հայտարարում են Վրաստանի կրթության, գիտու-

թյան, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունում, նշված նախագիծը, որն իրականացվելու է մինչեւ տարեվերջ, շատ կարեւոր

է ժամանակակից տեխնոլոգիաների ինտեգրվելու տեսանկյունից:

«ԲԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆ» ՆՈՐ ԱՌԱՐԿԱ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՒՄ

ՖԻԶԻԿԱՆ, ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՔԻՄԻԱՆ ՀԱՄԱԿՑԱԾ ՉԵՆ ԴԱՍԱՎԱՆԴԿԻ

Ինչպես հայտարարեց Վրաստանի կրթության նախարարության ազգային ուսումնական ծրագրերի եւ ուսումնական ռեսուրսների գնահատման վարչության պետ Մարիամ Զիբրալան, նոր ուսումնական տարում հանրային դպրոցների 7-րդ դասարաններում կավելացվի «Քաղաքացիություն» պարտադիր առարկան:

Նրա խոսքով, հաջորդ տարվանից այն պարտադիր կդառնա նաեւ 8-րդ դասարանիցների համար, իսկ ընթացիկ ուսումնական տարվա 7-րդ դասարանի գրիֆիրացված դասագրքի համար կհայտարարվի մրցույթ:

- Մինչ այդ, քաղաքացիական կրթությունը դասավանդվում էր միայն 9-րդ եւ 10-րդ դասարաններում, իսկ այս տարի այն կսկսվի 7-րդ դասարանից եւ կշարունակվի 8-րդ եւ 9-րդ դասարաններում: Այդ տեսանկյունից առարկայական

շարքը փոխկապակցվում է՝ սկսած 3-րդ դասարանում դասավանդվող «Ես եւ հասարակությունը» առարկայով այն կշարունակվի 5-6-րդ դասարաններում «Մեր Վրաստանը» առարկայով, իսկ հիմա 7-րդ դասարանում կներդրվի առանձին «Քաղաքացիություն» առարկան: Կարելի է ասել, որ քաղաքացիական կրթության առարկան լրիվությամբ կներգրավվի նախնական եւ բազային մակարդակներում, - հայտարարել է Մարիամ Զիբրալան:

Վարչության պետը անդրադարձավ նաեւ այս տարի ներդրվող եւս մեկ նորամուծությանը: Նրա խոսքով, նոր ուսումնական տարում հանրային դպրոցների 7-րդ դասարաններում կդադարեցվի ֆիզիկայի, կենսաբանության եւ քիմիայի համակցված դասավանդումը: Նրա խոսքով, արդեն նոր ուսումնական տարում 7-րդ դասարանիցներին սպասվում են արմատական փոփոխություններ: Ուսումնական ծրագրերը լրիվությամբ նորացված են եւ 2019-2020 ուսումնական տարում 7-րդ դասարանիցները կունենան նոր դասագրքեր: Արդեն այս տարի 7-րդ դասարանիցներն առանձին կուսուցանեն կենսաբանություն եւ ֆիզիկա, իսկ 8-րդ դասարանից՝ քիմիա: